

Educational design as a final stage of training of professional education is aimed at disclosure of the resource potential of the individual, has its own laws, rules and principles necessary for the establishment of a specialist in the context of globalization and integration of Russian society and a decent life.

УДК 378

Шеверун Н. В.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Спеціаліста європейського технічного університету повинні характеризувати багаті загальні знання. Йдеться про знання світу, природи, культури, суспільства, а також знання про себе самого, умови власного функціонування та розвитку. Спеціаліст, який має глибокі загальні знання, – це людина, що вміє висловити власні думки, правильно зрозуміти інших, і не тільки рідною мовою. Необхідними є знання іноземних мов на рівні, який би давав змогу користуватися фаховою літературою, технічною документацією, а також щоденно контактувати з людьми іншої національності. Можна стверджувати, що йдеться про винятково високу загальну освіту спеціаліста. Шлях, що веде до цього, – професійно організоване навчання і самоосвіта, чому сприяє застосування різних методів і засобів.

Постановка проблеми. Новий геополітичний вигляд багатомовної та багатокультурної Європи вимагає від навчання єдності всебічного професійного розвитку, що відповідає швидким змінам в економіці і соціальному співіснуванні, що ведуть до зародження демократичного громадянського суспільства. Навички життя і праці в Європі чи поза її межами значною мірою залежать від знання декількох іноземних мов.

Аналіз останніх досліджень. Дидактика іноземних мов, будучи досить важливою ланкою в системі освіти, потребує в динамічно розвиваючій європейській мозаїці культурної фіксованої перевірки змісту та методів навчання для того, щоб студенти могли поглибити фактичні знання з політичних, економічних, географічних і демографічних питань, особливо, країни, мову якої вивчають, отримати соціокультурні знання стосовно суспільства та культуру спільноти, яка використовує цю мову, досягнути так звану міжкультурну чуттєвість, або розуміння на основі знань, отриманих із подібності та розбіжності між громадами, зуміти перевірити стереотипне зображення чи розвивати сферу процедурних знань, що містять практичні, соціальні, життєві, професійні та міжкультурні навички. Отримання знань та навичок з багатьох сфер повинно відбуватися поряд із можливими найбільш ефективними техніками навчання, що стимулюють до самоврядування науки і розвитку евристичних навичок, а саме навички справитися з новим досвідом (нова мова, нові люди, нові способи поведінки), а також використання своєї компетентності в конкретній освітній ситуації (наприклад, спостерегаючи, визначаючи важливість спостережуваних подій, аналізуючи, запам'ятовуючи тощо);

- навички знаходити, розуміти, а також – за потреби – переказувати нову інформацію (власне, використовуючи матеріали з джерел нової мови);

- навички використання новітніх технологій (наприклад: пошук інформації в базі даних, ресурсах мережі і т.д.)» [2]

Програми навчання реалізуються згідно зі встановленими цілями, змістом, методами, дидактичними принципами та засадами за наступними напрямками:

1) вивчення іноземних мов спрямоване на дії студентів протягом навчання отримати здатність до прийняття рішень іноземною мовою, здатність до самостійного навчання, здатність працювати в команді і спілкуватися, мати почуття відповідальності і здобувати навички, необхідні для виконання професійної діяльності, для продовження навчання чи перекваліфікації;

2) навчання іноземних мов спрямоване на тих, хто навчається, тобто студенти повинні впливати на хід занять, активізувати знання, якими вони володіють, розвивати активність, творчість та ініціативу. Роль викладача полягає в підтримці діяльності та ініціативи у студентів та в організації процесу навчання;

3) навчання іноземних мов спрямоване на спеціалізацію та майбутню професійну діяльність студентів;

4) міжкультурне вивчення реальності є постійним елементом вивчення мов, тобто вибір змісту повинен включати когнітивний та креативний підхід до інших спільнот та культур;

5) навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах здійснюється з врахуванням самостійного навчання, тобто студенти оволодівають вмінням самостійного розв'язання проблеми та перенесенням нових знань та вмінь на інші галузі [3].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте проблема іншомовної підготовки студентів технічних університетів як важливої ланки сучасного освітнього процесу для підготовки студентів технічних університетів не достатньо досліджувалася.

Формулювання цілей статті. У зв'язку з цим метою даної статті є розгляд методологічних засад іншомовної підготовки студентів технічних університетів; аналіз узагальнення системи формування іншомовної підготовки осіб, які навчаються, та її складових; вираження власного бачення проблеми щодо визначення методологічних засад іншомовної підготовки студентів технічних університетів.

Виклад основного матеріалу. Інтеграція України у європейський та світовий освітній простір зумовлює нове бачення основної мети вивчення іноземних мов у вищих закладах освіти. Дослідники вказують насамперед на зміну статусу навчальної дисципліни “іноземна мова” з точки зору її культурологічної функції. Оскільки мова – не тільки “джерело комунікативної діяльності, але й засіб пізнання, формування і передачі думки, вираження почуттів, емоційних станів людини, засіб реалізації усіх потреб освіченого народу” [1; 164]. Провідною метою вивчення іноземної мови студентами вищих закладів освіти різних напрямів підготовки стає використання іноземної мови як доступного засобу спілкування і збагачення досвіду фахової підготовки.

Суттєвим компонентом професійної підготовки сучасного студента технічного університету також є знання іноземної мови. В організаційних питаннях найчастіше визнають необхідність здобуття іншомовної освіти студентами технічних університетів, отримання ними відповідних кваліфікацій на основі вищої освіти, яка поєднує фахові дисципліни з педагогічними. Однак, потрібно визнати, що основним завданням, наприклад політехнік Польщі, завжди було і буде формування спеціалістів високого класу, які так потрібні національній економіці. Отже, у підготовці майбутніх спеціалістів технічних спеціальностей найбільш універсальною формою організації навчання повинні залишатися загальнофакультетські педагогічні факультативні студії, які розширюють професійні кваліфікації за рахунок педагогічних [7].

Сучасне соціальне замовлення на підготовку фахівців для різних сфер виробництва обґрунтовує вимоги до формування соціально-професійних якостей майбутнього спеціаліста, які базуються не тільки на загальному обсязі знань, а й передусім передбачають розвиток здатностей самостійно вирішувати нестандартні професійні задачі, застосовуючи альтернативне мислення, демонструвати постійне прагнення до удосконалення професійної діяльності. Тобто необхідно а) підготувати спеціаліста, здатного виконувати соціально-виробничі задачі та б) забезпечити його суб'єктно-особистісний розвиток. Отже, для успіху сучасній людині потрібно володіти мистецтвом комунікації, зокрема іншомовної.

Оскільки у проблемі іншомовної освіти нас більше цікавить загально педагогічний аспект, то під час аналізу більшу увагу зосередимо на базовому компоненті.

1. Лінгвістична освіта являє собою систему внутрішньо засвоєних комунікантом знань (правил) функціонування іноземної мови і виявляється у їх використанні в мовленнєво-мисленнєвій діяльності. Російський психолог Б.Ф.Ломов стверджує, що в будь-якій ситуації, яка вимагає мовленнєво-мисленнєвої діяльності, взаємодіють три складові: поставлена проблема, наявні для її розв'язання знання, дослідницькі дії. На заняттях з іноземної мови таку діяльність забезпечує робота з текстом, з проблемою, з ігровим завданням.

2. Зміст соціальної освіти розкривається через соціокультурний аспект сучасної освіти, коли іноземна мова розглядається як засіб соціокультурного розвитку особистості, збагачення знаннями нової культури.

Комунікативна освіта означає те, що кожному висловлюванню притаманні свої правила, які підпорядковуються загальним правилам граматики, і засвоєння яких забезпечує спроможність використовувати мову в процесі комунікації. Суть комунікативної освіти розкривається через прагматичний, дискурсивний та інформативний компоненти. Під прагматичним (стратегічним) розуміють правила входження в контакт із співрозмовником, здатність підтримувати його упродовж усього процесу спілкування та логічно завершити. Іншими словами, комунікативна прагматичність означає готовність передавати комунікативний зміст у конкретній ситуації спілкування. На заняттях з іноземної мови така готовність пов'язана, як правило, зі спроможністю студента оперативно орієнтуватися в комунікативній стратегії іншомовного висловлювання, тобто умінням адаптувати мовленнєво-мисленнєві процеси до умов, заданих ситуацією спілкування. Під дискурсивним компонентом розуміють правила побудови змісту конкретного висловлювання. Дискурсом називається форма комунікативного висловлювання ("що сказати" і "як сказати"), що завше адресується співрозмовнику, слухачеві або читачеві, і характеризується такими якостями: зв'язністю, логічністю, організацією [4]. Зазначені якості дискурсу особливо важливі в писемному мовленні. А в усному – такі, як лексико-граматичний зв'язок, змістова логічність і відповідна організація висловлювання. Інформаційний компонент спрямований на засвоєння змістового предмета спілкування. У процесі його формування на заняттях з іноземної мови студент отримує набір необхідних понять, що описують ту чи іншу ситуацію, інформацію з минулого досвіду у вигляді знань і взірців поведінки, знання навколишньої дійсності, здатність описати її і своє ставлення до неї в іншомовній формі, загальний кругозір тощо. Іншомовна освіта – це комплекс знань, умінь, навичок, які дозволяють успішно використовувати іноземну мову як у професійній діяльності, так і для самоосвіти і саморозвитку особистості.

Теоретичний аналіз проблеми дослідження дозволяє стверджувати, що іншомовна комунікація можлива за умови володіння суб'єктами іншомовного спілкування мовою як засобом комунікації. Рівень ефективності комунікативного процесу зумовлений рівнем сформованості іншомовної освіти суб'єктів. Формування іншомовної освіти у студентів вищих закладів освіти різних напрямів підготовки на сучасному етапі розвитку світової спільноти слід розглядати як обов'язкову складову загальної фахової підготовки. Для забезпечення ефективності процесу формування іншомовної освіти слід розробляти нові методологічні підходи і визначати педагогічні умови їх реалізації, над чим сьогодні працюють вітчизняні вчені та педагоги-практики.

Коло обов'язків і компетенцій спеціаліста технічних університетів сучасної Європи величезне, тому зростає необхідність створення системи привілеїв для цієї професійної категорії. Із метою наближення до європейського стандарту в системі педагогічної освіти слід використати позитивний досвід інших країн. Усі країни, які належать до Європейського Союзу, значну частину свого бюджету призначають на освіту, забезпечуючи тим самим безкоштовне чи значне додаткове постійне фінансування технічної освіти. Усі ці країни, впроваджуючи обов'язкове удосконалення фахових знань, пропонують безкоштовну іншомовну підготовку в межах робочого часу [6].

Реформи навчальних планів і програм у системах освіти посткомуністичних держав уже перебувають на стадії завершення, тому є сподівання, що в цій галузі вони поволі починають наближатися до європейських стандартів. Однак, навіть найкращі освітні реформи приречені на невдачу, якщо вони не будуть зіставлені та інтегровані з навчанням і вдосконаленням спеціалістів. Зміни в цій галузі освіти необхідні, проте на сьогодні немає навіть початкової концепції очікуваних змін. Усе вищесказане відноситься виключно до теоретичної сфери. Правда, розвинулася післядипломна освіта, що надає та вдосконалює набуті кваліфікації, але вона організовується швидше з економічною метою, і змісту навчання приділяється значно менше уваги.

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Як висновок, можна ствердити, що найсуттєвіші проблеми Союзу в галузі освіти – це обмін спеціалістами, визнання професійних кваліфікацій, професійна і неперервна освіта, вища освіта, підвищення якості освіти, діяльність, спрямована на досягнення європейського виміру освіти.

Державні документи визначають головними завданнями розвитку освіти в Україні визнання людини як найвищої цінності суспільства, демократизацію освіти, перехід до державно-суспільної системи керівництва нею, багатоукладність і варіативність освіти, відповідність її світовому рівневі, забезпечення академічної та професійної мобільності спеціалістів, встановлення нових форм державно-суспільного контролю за якістю освіти, впровадження державних гарантій соціального захисту учасників освітнього процесу. Виховання гуманітарно-орієнтованого фахівця є однією з вимог суспільства до вищої освіти. Як зазначають провідні науковці, у переліку функцій такого фахівця – комунікативна функція, тобто вміння організувати продуктивні міжособистісні контакти з урахуванням індивідуальних особливостей учасників процесу. Професіоналізація, тобто підготовка до повноцінного включення в професійно-рольові відносини, має набути якісно нового значення. Вищий навчальний заклад повинен допомогти студентові усвідомити сутність обраної професії, її вимоги до виконавця, цілі і функції професійної діяльності, можливі індивідуальні стратегії виконання професійних завдань, специфіку професійної майстерності і шляхи оволодіння нею, прийоми творчої адаптації до змісту і структури професійної діяльності. Значення мовної підготовки в структурі професійної освіти полягає перш за все у забезпеченні всіх галузей професійної діяльності фахівцями, які вільно володіють іноземною мовою. Крім того, ці фахівці здатні виконувати складні професійні завдання в умовах внутрішньої та міжнародної конкуренції завдяки фундаментальній та спеціальній підготовці, отриманій у процесі неперервної ступеневої освіти, що передбачає можливість за необхідності поновити свою освіту. Важливість іншомовної підготовки зростає також завдяки її застосуванню в галузі міждисциплінарних досліджень та міжкультурної комунікації.

На думку багатьох науковців та дослідників, створення умов для високої іншомовної підготовки сприятиме: продуктивності та конкурентоспроможності людини на ринку праці; розвитку вміння адаптуватися в мінливому світі; можливості орієнтуватися у сучасному суспільстві; здатності швидко реагувати на запити часу.

Ми віримо, що майбутні фахівці розвиватимуть свій потенціал та візьмуть до уваги зміни, які відбуваються в сучасному суспільстві. Бо, як зазначає польський педагог Малгожата Дженгелевська, саме зміни творять наше життя, і, оскільки життя потребує активних людей, ми повинні виконувати ті виклики, на які треба відповідати [5, с.81].

Література:

1. Василюк А.В. Професійно-педагогічна підготовка вчителів у Польщі (1989-1997 рр.): Автореф. дис... канд. пед. наук. – К., 1998. – 21 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/науковий редактор українського видання доктор пед.наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. – К.:Ленвіт,2003. – 273 с.

3. Програма з англійської мови для професійного спілкування. – К.:Ленвіт, 2005. –119 с.
4. Alpin R. The Ones Who Gat Away: the Views of Those Who Opt Out of Languages // Languages Learning Jornal. – 1991. – № 4. – p. 7 – 214.
5. Edukacja doroslych: teoria I praktyka w dobie przemian/ pod. red. Jana Sarana.- Lublin: Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie – Sklodowskiej, 2000. – 413 s.
6. Tadeusiewicz G. Educacja w Europie. – Warszawa-Lodz: PWN, 1997. – s. 163.
7. Wiatrowski Z. Kształcenie nauczycieli dla potrzeb szkolnictwa zawodowego // System kształcenia i doskonalenia nauczycieli (Materialy pokonferencyjne) / pod red. R. Ossowskiego. – Bydgoszcz: WSP, 1994. – s. 40-44.

Специалиста европейского технического университета должны характеризовать богатые общие знания. Речь идет о знаниях мира, природы, культуры, общества, а также знания о себе самом, условия собственного функционирования и развития. Специалист, который имеет глубокие общие знания, – это человек, который умеет выражать собственные мысли, правильно понимать других, и не только на родном языке. Необходимыми знаниями являются знания иностранных языков на уровне, который бы дал возможность пользоваться профессиональной литературой, технической документацией, а также ежедневно контактировать с людьми другой национальности. Таким образом, возможно утверждать, что речь идет исключительно о высоком общем образовании специалиста. Путь, который ведет к этому, – профессионально организованное обучение и самообучение, чему благоприятствует использование разных методов и средств.

The specialist of European Technical University must be characterized by rich general knowledge. It is saying about the knowledge of the world, nature, culture, society, and also knowledge about yourself, conditions of personal functioning and development. The specialist, who has deep general knowledge, – it's a person, who offers his own opinion, understand others correctly, and not only in native language. Knowledge of foreign languages are also necessary at the level, which will give a possibility to use professional literature, technical documentation, and also to contact people of other nationalities every day So, it can be affirmed, that it is saying about extremely high general education of specialist. The way, which leads to this, – is professionally organized education and self-education, to which the using of different means and methods are helped.

УДК 378.147

Щасна Л. Ф.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ. ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті проаналізовано проблему переходу від традиційної системи навчання до кредитно-модульної як перспективної і обов'язкової умови щодо участі України у Болонському процесі. Визначено основні переваги кредитно-модульної системи організації навчального процесу порівняно з традиційною; з'ясовано основні проблеми, пов'язані з її впровадженням.

Постановка проблеми. Сучасний науково-технічний і культурний прогрес, удосконалення технологій науки і виробництва зумовлюють пошук і впровадження нових концептуальних підходів до системи підготовки кадрів, змін традиційної структури професійної підготовки взагалі й педагогічної зокрема.